

Privind proiectul tarifelor la gazele naturale, energia electrică și termică din august 2008

Ca urmare a creșterii trimestrială a prețurilor gazelor naturale procurate de la SAD „Gazprom” și creșterea lunară a prețurilor energiei electrice procurate din Ucraina întreprinderile din sectorul energetic vor înregistra pierderi financiare considerabile, nivelul cărora începând cu luna august curent vor depăși 3 la sută de la costurile stabilite inițial în tarife. Conform prevederilor Metodologiilor tarifare, în cazul dat, din inițiativa Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) sau la solicitarea întreprinderilor, se efectuează actualizarea extraordinară a tarifelor.

În rezultatul analizei informației prezentate de întreprinderi, contractelor semnate cu furnizorii de resurse energetice din import, a fost efectuat calculul tarifelor de livrare a gazelor naturale, energiei electrice și termice.

Conform analizei efectuate, situația privind tarifele din sectorul energetic este următoarea.

I. Evoluția tarifelor la gazele naturale

Conform contractului de procurare a gazelor naturale de la SAD „Gazprom” prețul de procurare, începând cu anul 2008, se determină trimestrial în baza formulei de calcul prestabilită. Conform acestei formule, nivelul prețului depinde de prețul mediu de livrare a gazelor naturale în țările din Europa, fixat la 1 ianuarie 2008 și egal cu 250,4 dolari/1000m³, coeficientul de reducere a prețului pentru RM în 2008, egal cu 0,75 și coeficienții de modificare a prețurilor PLATT’S la gazoil și păcură care se determină trimestrial în baza cotațiilor prețurilor din ultimele 9 luni.

Reieșind din acești parametri, prețurile de procurare a gazelor naturale pentru RM au fost stabilite de S.A.D. „Gazprom” pentru primul trimestru (efectiv) la nivel de 190,85 dolari/1000 m³, pentru trimestrul doi - 213,16 dolari/ 1000m³ și pentru trimestrul trei - 252,98 dolari/1000 m³. Pentru trimestru patru 2008, conform datelor prezentate de SA „Moldovagaz” și estimărilor ANRE, prețul de procurare a gazelor naturale va atinge nivelul de 287,6 dolari/1000m³.

Reieșind din prețurile de procurare a gazelor naturale sus menționate, luând în considerație puterea calorică reală a gazelor naturale importate, ANRE a calculat nivelul tarifului mediu de procurare a gazelor naturale pentru anul 2008 la nivel de 238,3 dolari/1000m³, cu 47,3 dolari sau 24,8% mai mare decât cel luat în calcul la aprobarea tarifului în vigoare din 19 ianuarie curent.

Însă datorită aprecierii valutei naționale (tarif în vigoare - 12,2 lei/\$, tarif actualizat – 10,78 lei/\$, (calculat ca media cursului de schimb al valutei naționale efectiv de 10,85 lei/\$ înregistrat de către S.A. „Moldovagaz” in primul semestru a.c. la procurarea gazelor naturale și cel real înregistrat pe parcursul a 6 luni al a.c. conform datelor BNM de 10,7 lei/\$, ultimul fiind luat în calcul tarifelor

pentru semestrul doi), prețul de procurare în valută națională va înregistra o creștere mai lentă, de la 2330 lei/1000 m³, la 2567,5 lei/1000 m³, sau cu 237,3 lei/1000 m³ (10,2 %). Sumar creșterea va constitui 319,4 mil lei.

Totodată, aprecierea valutei naționale conduce la reducerea venitului de la tranzitarea gazelor naturale în alte țări cu 38 mil lei. Reducerea venitului rezultă în majorarea costurilor medii anuale de procurare a gazelor naturale cu 28,19 lei/1000 m³.

De asemenea, datorită aprecierii valutei naționale sau redus și cheltuielile aferente deservirii datoriilor (4 dolari) cu 6,9 mil lei, fapt ce rezultă în reducerea tarifului mediu anual de livrare a gazelor naturale cu 5,70 lei/1000 m³.

În rezultat, costul gazelor naturale, cu venituri de la tranzit, inclus în calculul tarifului final va înregistra o creștere de 357,4 mil lei, de **la 2025,4 lei/1000 m³** (prevăzut în tarif) la **2290,86 lei/1000 m³** sau cu 265,46 lei/1000 m³ (**13,1%**)

Pornind de la aceste costuri și volumul livrărilor prognozate pentru anul 2008 tariful mediu de livrare a gazelor naturale actualizat pentru anul 2008 constituie 3062 lei/1000 m³ (cu 10,3 % mai mare decât cel în vigoare), și corespunde venitului anual de 3682,0 mil. lei (cu 344,4 mil lei mai mare decât cel preconizat la aprobarea tarifelor în vigoare).

Aceste tarife, conform Metodologiilor tarifare sînt determinate ca medii anuale, adică în cazul aplicării de la 1.01.2008, ce nu a fost realizat, în special dat fiind că în ianuarie curent era imposibil de prognozată prețul de procurare a gazelor naturale pentru semestrul doi. Conform tarifului actualizat, S.A. „Moldovagaz” în 7 luni curent trebuia să obțină venit în suma de 2058,3 mil lei, iar în următoarele 5 luni – 1623,7 mil lei. De facto, veniturile prognozate de a fi obținute de SA în ianuarie – iulie constituie 1815 mil lei, sau cu 243,3 mil lei mai puțin decât venitul actualizat. Din care: 192,9 mil lei se explică prin diferența dintre tariful mediu de livrare de 2775 lei/1000 m³ aprobat în ianuarie curent și tariful actualizat de 3062 lei/1000 m³. Restul de 50,4 mil lei sunt venituri ratate în perioada 01–18 ianuarie dat fiind că gazele naturale au fost livrate la tariful aprobat în anul 2007 (2470,46 lei/1000 m³). Astfel, în perioada ianuarie – iulie tariful mediu de livrare a gazelor naturale conform pronosticului va constitui 2700 lei/1000 m³, și este cu 75,0 lei/1000 m³ mai redus decât cel calculat la aprobarea tarifului în vigoare (2775 lei/1000 m³). Din 50,4 mil lei, veniturile ratate ale întreprinderii de transport constituie 7,5 mil lei, ale întreprinderilor de distribuție – 15,8 mil lei, iar 27,1 mil lei sunt aferente procurărilor de gaze naturale la un preț mai mare decât cel prevăzut în tariful în vigoare și ca rezultat a modificărilor volumelor gazelor livrate pe categorii de consumatori.

Dat fiind că veniturile ratate în 7 luni curent în suma de 243,3 mil lei depășesc nivelul de 3 la sută, prevăzut de Metodologia tarifară ca bază de actualizare a tarifelor, este necesar ca ele să fie incluse în tariful pentru perioada ulterioară al anului 2008. Astfel venitul necesar de a fi obținut în perioada august – decembrie curent, întru acoperirea costurilor anuale de procurare, transportare,

distribuție și furnizare gaze pe teritoriul țării, constituie circa 1867 mil lei (1623,7 mil lei venit calculat plus 243,3 mil lei venituri ratate).

Reieșind din venitul și volumul livrărilor prognozate pentru perioada august – decembrie, tariful mediu de livrare a gazelor naturale pentru această perioadă a fost calculat la **nivelul de 3523 lei/1000 m³**, față de cel existent de **2775 lei/1000 m³** (o creștere cu **748 lei/1000 m³** sau **27%**), **inclusiv nivelul tarifului pentru transport 160,10 lei/1000 m³**, **nivelul tarifului pentru distribuție 373,22 lei/1000 m³**.

Tariful pentru serviciul de transport comparativ cu cel în vigoare 146,70 lei/1000 m.c va înregistra o creștere cu **13,4 lei/ 1000 m³**. sau **9,1 %**; pentru serviciul de distribuție o creștere cu **30,27 lei/ 1000 m³**. sau **8,8 %** (tarif in vigoare 342,94 lei/1000 m³).

Este necesar de menționat că aprecierea valutei naționale a influențat semnificativ asupra nivelului tarifului din august curent și a permis reducerea cheltuielilor anuale ale SA „Moldovagaz” cu 426, 4 mil. lei (10,2 %). În cazul când cursul de schimb sar fi menținut la nivelul de 12,2 lei/\$ tariful mediu necesar de a fi aprobat din august curent ar fi constituit 4314 lei/1000 m³ cu 55,5 % mai mare decât cel în vigoare (cu 791 lei/1000 m³ sau 22,5 % mai mare decât cel preconizat spre aprobare).

Reieșind din nivelul tarifului mediu de livrare a gazelor naturale, în conformitate cu prevederile Metodologiei tarifare, Directivelor Europene și FMI privind stabilirea unor tarife adecvate și ne discriminatorii pentru toate categoriile de consumatori, sau determinat tarifele de livrare, după cum urmează:

- pentru CETuri - 3232 lei/1000 m³, față de 2375 lei/1000 m³ în vigoare sau 36,1 %;
- pentru centralele termice publice - 3232 lei/1000m³, față de 2517 lei/1000 m³ în vigoare sau 28,4 %;
- pentru populație cu consumul lunar pînă la 30 m.c. – 3414 lei/1000m³ , față de 2666 lei/1000 m³ în vigoare sau 28,1 %;
- pentru populație cu consumul lunar mai mult de 30 m.c. și celelalte categorii de consumatori - 3813 lei/1000m³ , față de 3161 lei/1000 m³ în vigoare sau 20,6 %.

Tarifele susmenționate prevăd:

- menținerea în continuare a tarifului preferențial pentru consumatorii casnici, cu consumul lunar de pînă la 30 m.c., majorarea acestuia fiind prevăzută la nivelul modificării tarifului mediu cu 748 lei/1000 m³. Acest tarif va acoperi doar 83 % din costurile reale;
- majorarea tarifelor de livrare a gazelor naturale pentru CETuri la un nivel mai mare decât cel mediu și aducerea acestora la nivelul centralelor termice publice, care pe deplin acoperă costurile reale. Astfel, tariful de livrare a gazelor naturale pentru CETuri se preconizează de a fi majorat cu 36,1 % față de 27,0 % majorarea tarifului mediu, dat fiind că actualmente acest tarif nu acoperă costurile reale și este subvenționat de alți consumatori. Eliminarea acestor

subvenții vor permite o creștere mai lentă a tarifelor (cu 20,6%) atât pentru consumatorii casnici cu consumul lunar mai mare de 30 m.c., cât și pentru agenții economici. Astfel, tarifele preconizate pentru consumatorii casnici vor acoperi circa 89 % din costurile reale, iar pentru agenții economici – 112%. Se cere de asemenea de menționat că, prin eliminarea preconizată a subvențiilor încrucișate, practic se va aduce la egalarea costului 1 Gcal energie termică livrată din sistemul centralizat de încălzire și celei produse în sistemul de încălzire autonomă.

Neaplicarea în timp al acestui tarif va conduce la acumularea de către SA „Moldovagaz” a pierderilor financiare zilnic în valoare de **2,5 mln. lei** și respectiv la neachitarea în termenul stabilit a gazelor naturale procurate de la S.A.D. „Gazprom”. Neajustarea la timp a tarifului, poate influența negativ la fiabilitatea aprovizionării consumatorilor cu gaze naturale și ulterior va conduce la o majorare mai mare a tarifelor din cauza pierderilor financiare acumulate.

II. Evoluția tarifelor la producerea energiei electrice și termice

Ca urmare a majorării tarifelor de livrare a gazelor naturale, nivelul prognozat din august 2008 al tarifelor pentru producerea energiei electrice și termice va fi de:

la CET-1:

- energia electrică – 138,38 bani/kWh, față de 113,66 bani/kWh existent;
- energia termică – 512,05 lei/Gcal, față de 390,37 lei/Gcal existent.

la CET-2:

- energia electrică – 104,28 bani/kWh, față de 85,25 bani/kWh existent;
- energie termică – 410,44 lei/Gcal, față de 289,27 lei/Gcal existent.

la CET Nord;

- energia electrică – 106,56 bani/kWh, față de 89,60 bani/kWh existent;
- energie termică produsă – 569,17 lei/Gcal, față de 447,22 lei/Gcal existent;
- energia termică livrată consumatorilor – 786 lei/Gcal, față de 634 lei/Gcal existent.

În rezultat, tarifele medii de livrare a energiei electrice de către CET-uri din august curent vor înregistra o creștere comparativ cu cele în vigoare cu 22,0 %, a energiei termice produse cu 36,4 %.

Tarifele la energia electrică vor înregistra o creștere mai lentă față de tarifele la energia termică dat fiind că au fost eliminate parțial (circa 20%) subvențiile existente pentru producerea energiei termice din contul energiei electrice, astfel conformându-ne treptat la Directivele Europene și FMI privind stabilirea unor tarife adecvate și ne discriminatorii pentru toate categoriile de consumatori.

III. Evoluția tarifelor de livrare a energiei electrice consumatorilor finali

Reieșind din tarifele de producere a energie electrice la CETuri și din contractul existent de procurare a energiei electrice din Ucraina, tarifele medii de livrare a energiei electrice consumatorilor finali, actualizate pentru 2008 vor constitui:

- tariful mediu pentru consumatorii deserviți de RED „Union Fenosa”- 102,09 bani/kWh față de 97,06 bani/kWh existent, sau majorarea cu 5,2 %;
- tariful mediu pentru consumatorii deserviți de RED Nord și RED Nord-Vest – 112,30 bani/kWh față de 106,86 bani/kWh existent, sau majorarea cu 5,1 %.

Menționăm, că dat fiind că conform prevederilor Metodologiei tarifare următoarea actualizare a tarifelor se va efectua cel mai devreme din 1 aprilie 2009, în calculul tarifelor din august sau luat în considerație și pierderile financiare prognozate de a fi obținute de RED în perioada ianuarie – martie 2009.

Considerăm necesar de a se elimina subvențiile existente pentru consumatorii casnici care utilizează plite electrice. Actualmente pentru această categorie de consumatori se aplică un tarif cu 4 - 5 % mai redus decât pentru alte categorii. Astfel din august curent tarifele pentru toate categoriile de consumatori vor fi unice (cu excepția consumatorilor RED „Union Fenosa” care se alimentează din rețelele 110 kV. RED de stat nu au astfel de consumatori).

Pentru perioada ulterioară a anului 2008 întru acoperirea costurilor anuale de procurare, transportare, distribuție și furnizare a energiei electrice pe teritoriul țării, tarifele medii de livrare a energiei electrice din august curent au fost calculate în următoarea mărime: la nivelul de 109,05 bani /kWh pentru consumatorii deserviți de RED „Union Fenosa” și 120 bani/kWh pentru cei deserviți de REDurile de stat, creșterea medie față de tarifele în vigoare, constituind 12,4 și respectiv 12,3 la sută, nivel mai mic decât în cazul gazelor naturale, dar comparativ cu creșterea tarifelor energiei electrice produse la CET și prețului din import.

Reieșind din nivelul tarifelor medii au fost determinate tarifele de livrare a energiei electrice pe categorii de consumatori:

RED „Union Fenosa”:

- pentru consumatorii casnici care utilizează plite electrice, tariful de **110 bani/kWh (în prezent - 94 bani/kWh), majorare cu 17,0 %;**
- pentru consumatorii conectați la rețelele cu nivelul de tensiune 110 kV - tariful de **79 bani/kWh (în prezent - 71 bani/kWh), majorare cu 11,3 %;**
- pentru restul consumatorilor - tariful de **110 bani/kWh (în prezent - 98 bani/kWh), majorare cu 12,2 %.**

RED Nord și RED Nord – Vest:

- pentru consumatorii casnici care utilizează plite electrice, tariful de **120 bani/kWh (în prezent - 103 bani/kWh), majorare cu 16,5 %;**
- pentru restul consumatorilor - tariful de **120 bani/kWh (în prezent - 108 bani/kWh), majorare cu 11,1 %.**

În rezultatul majorării preconizate a tarifelor cheltuielile populației pentru aceste servicii vor crește din august 2008, în mediu lunar, cu 123 lei (calculat pentru o familie din 3 persoane, apartament 2 odăi, încălzire centralizată), inclusiv 14 lei pentru consumul de gaze, cu 13 lei pentru consumul energiei electrice, 96 lei pentru energia termică livrată consumatorilor casnici de către CET Nord (și poate varia în dependență de nivelul compensației acordate de către Primăria Municipiului Bălți, care la moment constituie 120 lei/Gcal).

Cheltuielile populației cu încălzire autonomă (calculat pentru o familie din 3 persoane, apartament 2 odăi) vor crește din august 2008 în mediu lunar cu 125 lei, inclusiv cu 112 lei pentru consumul de gaze și cu 13 lei pentru consumul energiei electrice.